

ILLUSTRATIE NOZZMAN

6 Uit is soms toch aan
Weggegooid geld heet in elektratermen sluipverbruik. Apparaten die ogenschijnlijk uit of op stand-by staan, maar stiekem nog wat wattjes meepikken. Heb je een redelijk nieuwe tv, printer of computer dan valt dat reuze mee. Dankzij aangescherpte regelgeving zijn die zeer energiezuinig. Maar bij apparatuur ouder dan tien jaar valt waarschijnlijk wel winst te behalen.

Maar ook bij nieuw spul valt nog wel wat te besparen. Al die uren dat je geen tv kijkt, kost die soundbar je gemakkelijk 9 watt en die mediabox op stand-by idem. Staan er ook nog een surround-setje ogenschijnlijk niets te doen, dan kost dat je alles bij elkaar zo maar een euro per dag. Die kun je mooi in je zak stoppen door voor het slapengaan de stekker uit het stopcontact te halen. Met een stekkerdoos met een aan-uitschakelaar is het echt letterlijk in een handomdraai gepiept.

Al die kleine beetjes bij elkaar tikken aan. Elke watt die je aan continu sluipverbruik bespaart, scheelt je op de jaarrekening zo'n 5 euro (afhankelijk van je stroomprijs).

7 Spelcomputers zijn grootverbruikers

Heb je een gamer onder de panen, dan kun je de energiereductie helemaal naar een volgend level brengen. In de instellingen van de Xbox kun je aangeven of je wil dat de spelcomputer in standby-modus extra snel opstart. Dat laatste kost wel tussen de 11 en 13 watt, tegen een halve watt als je voor de energiebesparende optie kiest. Van het uitgespaarde bedrag kun je elk jaar een nieuwe game kopen. Ook de PlayStation heeft een dergelijke optie. De meest energiezuinige spelcomputer, ook als-ie op volle toeren draait, is overigens de Nintendo Switch.

8 Bespaar spelenderwijs 30 procent

Over games gesproken: onderzoeker Jan Dirk Fijnheer van de Universiteit Utrecht bouwde zelf een bespaargame bij wijze van wetenschappelijk experiment. De eerste versie van zijn Powersaver Game, waarin huishoudens spelenderwijs leren energie te besparen, dateert al uit 2017. „Toen was het nog een centenkwestie, inmiddels zijn dat euro's geworden.”

Een van de aansprekendste resultaten was dat deelnemers hun verbruik met dertig procent teruggedrongen als ze de game uitspeelden. „Energie besparen is natuurlijk stomvervelend. Maar stop je zaken als 'deksel op de pan' en 'lampen uit' in een fictief verhaal met beloningen, dan wordt opeens leuk en kun je daadwerkelijk een gedragsverandering realiseren die beklijft.”

De game is tijdelijk offline, in afwachting van een nieuwe groep proefkonijnen. Maar zou de Powersaver Game niet gewoon commercieel uitgebracht moeten worden? Fijnheer: „Dat is een geldkwestie. De overheid stak al miljoenen in deze crisis terwijl ze voor nog geen een euro per huishouden ook dit spel zou kunnen uitbrengen.” Dat zou ook nog eens een leuke besparing voor de schatkist zijn.

om aan te kloppen bij een energiecoach of het gemeentelijke energieloket, want die lenen ze vaak even uit.

Een alternatief zijn zogeheten smart plugs. Deze slimme stekkers zijn allemaal via een app op afstand te bedienen (aan/uit), maar sommige modellen meten in één moeite door ook het stroomverbruik en presenteren dat in hun app, zoals de Hombli (€30), de Eve Energy (€40) en de HomeWizard Energy Socket (€34), die naadloos werkt met de HomeWizard-meter in de stoppenkast.

Al die uren dat je geen tv kijkt, kost die soundbar je gemakkelijk 9 watt, en die mediabox op standby idem

5 Wat is het energiezuinige alternatief?

Onder het motto 'meten is weten' gaan we aan de slag. Het grootste verbruik, en daarmee de grootste potentiële besparing, zit in apparatuur die warm wordt. De koelkast, de droger en de wasmachine dus. Een wasje draaien op 60 graden kost ruim drie keer zo veel stroom dan op 30 graden (zie kader). De elektrische radiator mag qua kostenplaatje ook snel ingewisseld worden voor een infraroodpaneel. Bij de eerste telt ons kostenmeter-tje maar liefst 2000 watt, bij het paneel is 700 watt. Nog steeds fors, maar aanzienlijk minder duur. Een uurtje de radiator laten loeien, kost je 1,40 euro, het paneel ongeveer 50 cent.

EIGEN TUIN EERST

ROMKE VAN DE KAA

Snoeien, stekken, planten, verpotten, zaaien en schoffelen. Tuingoeroe Romke van de Kaa helpt een handje.

Meidoorns zijn ideaal voor onze kleine tuinen

Wat is er mooier dan een inheemse meidoorn? Een uitheemse meidoorn. En ik weet het: het is weer bon ton om 'nationalistische' leuzen uit te kramen zoals 'help elkaar, plant inheemse waar'. Toch waag ik het te beweren dat meidoorns uit verre windstreken mooier zijn dan die van ons.

In onze over het algemeen kleine tuinen hebben we behoefte aan kleine bomen, liefst niet hoger dan de dakgoot, hoewel een tuin naar boven toe toch tot ver in de hemel reikt. Maar goed, een woudreus op een paar meter van de pui leidt tot problemen. Zeker als hij omvalt.

Meidoorns worden niet te groot en zijn daardoor ideaal voor de bescheiden tuin. Ze bloeien uitbundig, tegenwoordig vaker in april dan in mei. Ze dragen vruchten die kinderen gerust in hun mond kunnen stoppen en die geliefd zijn bij vogels. Meidoorns verkleuren in de herfst, meestal naar aangenaam geel en maken met hun doorgroefde stammen en takken al snel een doorleefde indruk, zelfs in hun jeugd. En bij bomen zien we dat als een voordeel.

Onze inheemse meidoorns zijn niet spectaculair, of het zou de roze bloeiende selectie 'Pauls Scarlet' moeten zijn. Maar met de buitenlanders kun je voor de dag komen.

Meidoorns vind je over de hele wereld, van Sjanghai tot San Francisco. Voor de botanicus is de meidoorn – Crataegus is de wetenschappelijke naam – een ingewikkeld plantengeslacht. Het blijkt bijzonder vormenrijk te zijn en plantkundi-

gen kunnen veel verschillende soorten onderscheiden. Daarnaast blijken veel van die soorten bastaarden te vormen, wat de zaak pas echt ingewikkeld maakt. Zo zijn er alleen al in Noord-Amerika zo'n duizend meidoorns te onderscheiden.

Voor de niet-botanicus zijn er maar een paar verschilpunten van belang: de kleur van de bloemen, de kleur van de vruchten en de lengte van de periode waarin die vruchten aan de boom hangen. Amerikaanse soorten hebben de grootste vruchten, wat ze daar tot populaire sierbomen maakt. Ook verkleurt hun blad in de herfst vaak naar schreeuwend oranje of vlammeend rood.

Een voorbeeld van zo'n Amerikaan is de hanedoorn, *Crataegus crus-galli*, die al zo lang is ingeburgerd dat hij een Nederlandse naam heeft verworven. De hanedoorn heeft enorme doorns die inderdaad doen denken aan de spoor van een hanenpoot. De vruchten zijn zo groot dat je ze best appeltjes kunt noemen. Ze glimmen, hangen in trossen en zijn scharlakenrood. Er bestaat een vorm van de hanedoorn waarvan de takken grotendeels horizontaal groeien waardoor een dakvormige kroon ontstaat. De boom wordt niet te groot en hoeft nooit te worden gesnoeid.

Meidoorns plant je als het blad gevallen is, en de grond nog warm. Nu dus.

